

quente Clero, ultimo loco Sacerdos paratus, ut supra dictum est, cum Ministris, prout res, vel locus postulet, Sacris vestibus indutis.

35 36 37 38 In nomine Sanctissimae Trinitatis inchoatae sunt supplicationes: In nomine Santissimae Virginis Mariae inchoatur Processio, et surgunt omnes, ejus nomine invocato, quia jam venerabiliora Mysteria transierunt, imo praecipua in Unitate, et Trinitate Dei, et ejus Incarnatione in Utero Virginis Mariae: quae mysteria adoratione Latria, quoad Deum, et Hyperduliae quoad Virginem Matrem coli debent; quia Virgo cum prae caeteris creaturis puris, meritis, et dignitate superemineat, ideo singularis cultus, et praecipuum obsequium ei debetur: quapropter illa, ut diximus, invocata post Sanctissimam Trinitatem, non amplius Populus, neque Clerus, in actu adorationis stat genuflexus, sed surgit.

De egressu Processionis, deque Paramentis Ministrorum, et interessentium satis diximus in generali Titulo de Processionibus, ut supra.

§. V. Si Processio sit longior, vel repetantur Litaniae, vel Litanis absolutis, usque ad Preces exclusive, dicantur aliqui Psalmi ex Poenitentialibus, seu Gradualibus. Hymni vero, vel Cantica laetitiae in iis, vel in Rogationibus, aut aliis poenitentiae causa institutis Processionibus, non dicantur.

39 Modo assignat Rubrica quid agendum sit, si expeditis, absolutisque Litanis, pars adhuc itineris superesset. Ad libitum Cantorum duo proponuntur, nempe vel Litaniarum repetitio, vel Psalmorum intonatio, modo Choralis: Processio enim vocatur Chorus ambulans, ex Ursaya *d. T. 1. p. 2. d. 26. n. 38. et T. 3. p. 2. d. 24. n. 50.* Quid vero in praxi magis sequendum ducam, modo afferam.

40 Litanias repetere, incipiendo a Sancta Maria, aliquid informe sapit, cum illas sine novo capite replicare, monstruosum sit: *A Kyrie eleison* incipere noviter, importat, ut denuo tota Processio genuflectatur, sed in via haec genuflexio non est de ritu, ergo praetermittendum est hoc initium. Ideoque satius ducerem Psalmos intonare, qui ad eundem finem diriguntur, et ad vel longi itineris spatium perficiendum sufficiunt. Istis Psalmis praeferrem Poenitentiales primo, si Processio

esse supplicatoria pro Dei misericordia impetranda: si vero esset laeti, et jucundi argumenti, Graduales Psalmos adhiberem, qui suaviora canunt.

41 42 Prorsus Cantica, et Hymni laetitiae abigendi sunt si Processio sit ob causam poenitentialem: esset enim hoc de tribulatione gaudere: secus vero si esset Processio ob laetitiam: tunc non incongruum esset canere *Magnificat etc. Benedictus, etc.* et similia Cantica, vel *Te Deum, etc.* vel Hymnos gaudio plenos; prout *Exultet Orbis, etc. Ave Maris Stella, etc.* concordarent enim ista omnia cum re, de qua Processio fieret. Sed unaquaeque Processio habet suos Psalmos, prout Rituale subministrat.

§. VI. Si ad unam, vel plures Ecclesias in via sit divertendum, ab ingressis Ecclesiam, intermissisque Litanis, Vel Psalmis, cantatur Antiphona cum Versu, et Oratione Sancti Patroni illius Ecclesiae. Deinde egredientes, resumptis Precibus, eodem ordine procedunt, usque ad Ecclesiam, ubi cum Precibus, et Orationibus omnibus, Processio terminatur, ut in fine Breviarii Romani post Psalmos Poenitentiales.

43 Mos iste, seu Ritus divertendi ad omnes Ecclesias, quae in viis sunt, per quas ducitur Processio, quamvis a Rituali nostro enunciatur, non tamen in omnibus Civitatibus observatur. Certe hic Ferreriae sublatus fuit a cl. m. Card. de Verme Episcopo, ob varia inconvenientia, quae in dies oriebantur; et praecipue quia cum multae Ecclesiae unicam tantummodo Portam habeant, deformitatem maximam gignebat ille ingressus, et regresus, uno, et eodem tempore Cleri, seu Confraternitatum ab illo eodem ostio, et propterea maximam ordinis, et ritus perturbationem oriri sibi visum fuit. Ulterius cum in unaquaque Ecclesia praescribatur a Rituali, ut decantari debeat Antiphona, et recitari Oratio de Sancto titulari, eveniebat, ut in fine, Processio aliquantulum sisteret, atque interim pars, quae antecederat, solito passu procederet, atque ideo magna separatio, et disjunctio ordinum fieret.

44 45 Nihilominus quia haec diversio, a Rubrica nostra non prohibetur, contingere potest, et nonnulla, si fiat, advertenda sunt. Primo. Intra Ostium, per quod ingreditur Processio, esse debet unus Sacerdos superpelliceo, et stola (si sit Parochus) indutus a latere dextero ingredientium, cum aspersorio Aqua benedicta madido, quo aspergat identidem ordines

introeuntes, ne divertant ad Aquam benedictam attingendam in Pila. Secundo. Parari debet genuflexorium ante Altare augustissimi Sacramenti, cum convenienti Tapete, et Pulvinaribus, ad hoc ut minister, seu Celebrans, cum Diacono, et Subdiacono, genuflecti valeant. Tertio. Ad idem Altare ardere debent cerei accensi in consueto numero in signum solemnitatis, et commemorationis Sancti titularis. Quarto demum. Campanae illius Ecclesiae, apud quam transerunt istae Processiones, pulsari debent eo tempore, Corsett. *de Process. tr.* 1. p. 1. c. 18. n. 18.

46 Mos est etiam, ut Ordines Ecclesiastici, et Confraternitates Processioni intervenientes, dum divertunt ad istas Ecclesias, ingressi omnino, invocent Nomen Sancti titularis illius Ecclesiae, prout fit in Litanis, intermittendo sive Psalmum, sive Litanias. Sed hoc illaudabile videtur, et incongruum, cum saepe, et facillime contingere possit, ut invocetur nomen alicujus Sancti extra ordinem suum hierarchicum, sive in Litanis ab Ecclesia non introducti, quod esset contra decreta Pontificia, ut probavimus. Praeterea quandoque, et saepissimi datur (testis ego saepius de auditu fui) ut Confratris linguae Latinae prorsus ignorantes, nomen Sancti titularis exprimere non valeant latine, vel in casu vocativo, de more litaniarum; atque ita barbaras voces, et soloecismos promant, e quibus apud adstantes risus oriatur, qui tam Sanctae functiones pietatem destruat. Audivi enim egomet pluries: *Sancte Clemente, Sancte Alessie*, et similia nomine; pro *Sancte Clemens, Sancte Alexi, etc.*

47 Antiphonae cantandae in Ecclesiis, ad quas fit diversio cum Processionibus erunt desumptae ex communi Sanctorum, juxta ordinem Sancti titularis; Oratio vero non erit illa, quae in Missis eorumdem Sanctorum legitur, sed alia desumpta pariter vel a Communi, vel a Suffragiis, quae fiunt in Commemorationibus per annum, Castald. *d. l. 2. sect. 10. c. 7. n. 4.*

48 49 50 Sed quis finis, et quaenam meta Processionis in die S. Marci Evangelistae? Textus noster generice loquitur: *usque ad Ecclesiam*, nullam prorsus statuens: sed dictum fuit supra ex Baronio *in not. ad Martyrolog. sub die 25. Aprilis*; Processionem pro Litanis majoribus institutam fuisse a S. Gregorio Papa, *non simpliciter, sed ad S. Petrum*. Nihilominus consuetudo, et ratio postulat, ut si in illo loco adsit Ecclesia titularis S. Marci, vel saltem Altare in aliqua Ecclesia, ad hanc procedatur. Si vero non adsit neque Ecclesia, neque Altare dicti Sancti, pro libito Ordinarii, vel Parochi est, ad melius sibi visam Ecclesiam procedere; et in Processionibus ruralibus sufficit etiam Oratorium publicum secus viam; vel si neque hoc adsit, revertetur Processio ad Ecclesiam suam, et ibi Preces, et Orationes statutas persolbet. Ecclesia itaque,

vel Altare S. Marci, si adsint, visitantur ab hac Processione non ob aliud, nisi ob assignationem talis diei antiquitus factam, in qua cadit solemnitas dicti S. Evangelistae, ut diximus, *num. 17.* hujus Tituli cum Concilio II. Aquisgranatense: nec est aliud mysterium, seu alia interpretatio facienda circa talem Sanctum, nisi haec, nempe ut aliquo modo ista functio Ecclesiastica concordet cum solemnitate diei: alioquin in Civitatibus, seu Oppidis, aut Villis, quibus neque Ecclesia, neque Altare in honorem hujus Evangelistae erigitur, minime prorsus esset talis Processio facienda.

51 Circa Missam ibi canendam vel de S. Marco. vel de Rogationibus; vide Gavant. *p. 4. tit. 11. n. 9.* Micrologium c. 58.

52 Processio haec terminatur cum Precibus, et Orationibus, quae sequuntur post Litanias, ut in Psalmis Poenitentia-libus; atque ita fit, ut nullus Ordo praetereatur in Coelis, qui suam supplicationem non habeat, favore postulantium.

§. VII. In Litanis minoribus Rogationum serventur omnia, ut supra in Litanis majoribus.

De Rogationibus, earum origine, et significatione modo loquendum est: cum nihil fere dicendum sit de earum ordine, et ritu quia uniformiter se habent ad Litanias majores in festo S. Marci.

53 54 55 56 Rogationes itaque vocantur Litaniae minores, et triduanae, id est in triduo ante Ascensionem celebratae. Ista a S. Mamerto Biennae Allobrogum Episcopo, de anno 474 institutae fuerunt occasione Luporum illas Regiones infestantium, unde in aliquibus locis, solent portari Dracones, et Lupi super perticas, ad denotandam causam, quare institutae fuerint istae Processiones. Hanc originem tradit Albertus de Castello in suo *Sacerdotali*: Sed Baronius *ad annum 475. n. 11.* auctoritate Sidonii, ostendit, dictum S. Mamertum, ob Terraemotum, aliaque coelestia prodigia Rogationes renovasse. Quare antiquiorem originem, illas habere dicendum est. Alii Concilio Aurelianensi I. hanc institutionem tribuunt, alii Liberio Papae, alii Leoni III. Romano Pontifici ex Anastasio Bibliothecario, cujus verba sunt: *Hic constituit, ut tres dies, ante Dominicam Ascensionem Litaniae celebrarentur.*

57 58 Verum quidquid sit de Institute, nemo dubitabit, Rogationes antiquissimae originis esse. Quam vero ob causam indictae fuerint, varii varia dicunt. Certe ad avertendas calamitates, quibus illo aevo afflictabantur Populi, institutae

fuerunt, ex S. Gregor. Turon. l. 2. *Histor. cap. 34. Sidon. l. 7. epist.* Ab Ecclesia universali postea approbatae, et amplexatae fuerunt, illas continuando, ut Deus propitiaretur peccatis Populi sui, et ab eo flagella irae suae averteret; pacem, et aeris salubritatem concedere, et fructus dare, et conservare dignantur.

58 59 Hae postrema ratio, opinor quod potior, et primaria sit, ac pene dicam, unica, et universalis, propterea quod sunt tales Processiones Veris tempore, dum nempe omnia Arva florent, et in viridi sunt, ac primitias fructuum suorum Deo exhibendas promittunt. Hac de causa in Villis, et rusticanis Parochiis mos est agros circumire, eosque tali Processione per triduum lustrare, et benedicere, unde Processiones *Arvales*, seu *Ambarvales*, ab aliquibus appellantur, quarum meminit *Concilium Coloniense, cap. 8. et Prov. Mediol. tit. de Process. Quart. de Process. punct. 10. n. 95.*

60 61 Viae, per quas duci debent istae Processiones, in Villis destinari debent a Parochis, hac ratione, ut commodiores eligantur, et quae ad diversos fines perveniant: curandumque est, ut ad aliquod Oratorium, (si fieri potest) perducant, ubi persolvantur Preces, et Orationes. Istae Viae demum ad varios Ventos respicere debent in forma Crucis, si commode fieri possit intra fines Parochiae, ut quaeque latere loci illius benedicantur.

62 In Civitatibus vero Sacrarum caeremoniarum Magistro incumbit, ex consuetudine, has vias assignare, periterque Ecclesias destinare, ad quas singulo die sistere debeat Processio Rogationum; et in hac distributione curare debet, ut ad varia latera Civitatis sitae sint, nec quocumque die, ad eandem partem tendat processio.

63 Caeterum, generaliter loquendo, Episcopus omnem habet facultatem a jure determinandi, et mutandi vias, per quas Processiones transire debeant; praecipue juxta accedente causa, et rebus in eodem statu non permanentibus, Ursaya *discep. Eccl. T. 4. dist. 17. per tot.*

64 Regulares tandem, sicuti nec ulla alia Ecclesia, recusare non possunt recipiendi Processionem in sua Ecclesia (de Ecclesiis Monialium nulla mentio facienda est; quia istae destinari ad hoc non solent, variis de causis, et praecipue quia Chorum habent interiorem in Clausura) Eo die tamen non tenentur Processioni interesse isti Regulares, ut prompti sint ad ostium Ecclesiae pro recipienda Processione, ut pluries decrevit S. R. C.

DE

PROCESSIONE IN FESTO

SS. CORPORIS CHRISTI.

TITULUS QUINTUS.

SUMMARIUM.

- 1 Haec Processio appellatur Triumphalis.
- 2 Instituta fuit ab Urbano Papa IV.
- 3 Ampliata a Concilio Tridentino.
- 4 Est Processio omnium solemnissima.
- 5 Celebratur ipsomet die Corporis Christi.
- 6 Historia ejus Institutionis.
- 7 Ad illam Clerus tenetur intervenire.
- 8 Mos est faciendi illam etiam in die Octava.
- 9 Processio in die Octava potest fieri absque licentia Ordinarii.
- 10 Non debet fieri expensis Parochi, et Capituli.
- 11 Celebranda a Cathedrali ad Cathedrali.
- 12 In Villis facienda ab Ecclesia Parochiali.
- 13 Constitutio Clementis XI. Papae super hanc Processionem.
- 14 Officium S. Corporis Christi compositum a S. Thoma Aquinate.
- 15 Leodienses primi celebrarunt hanc solemnitatem.
- 16 Pompa, et Apparatus debet esse caeteris distinctior.
- 17 Ecclesiae si non orientur, saltem perpoliantur.
- 18 Flores, et herbae olentes stermendae in Templo, et per vias.
- 19 Altare ornandum lampadibus, et Candelis.
- 20 Circa Vias, profanitates arceandae.
- 21 Exploratores habendi a Magistro Caeremoniarum circa ornatus.
- 22 An Hebraei teneantur ornare Fenestras, et vias, cum pertransit Sacra Eucharistia apud illas, vel per illas?
- 23 Res indecentes amovendae sunt.
- 24 Ritus ornandi vias in Civitate Brixinensi.
- 25 Hostia deferenda debet consecrari ea die.
- 26 Hostia consecrata debet esse aequalis illi, quae in Missa assumitur.
- 27 Reponenda a Sacerdote celebrante in ostensorio.
- 28 Tabernaculum idem est ac Ostensorium.
- 29 Appellatur etiam Monstrantia, Turris, Sphaera, etc.
- 30 Ostensorii propria figura qualis esse debeat?
- 31 Ejus materia.

COM. T. III.—P. 7.